

- ضربه‌های مغزی -

اگر ضربه بسرسبی وارد شود و یا سر شخصی با جسم سختی بشدت برخورد نماید بطوریکه انسان بحال بیهوشی بیفتد اصطلاحاً «ضربه مغزی» نامیده میشود.

اگر انسان بشخصی برخورد نماید که در حالت اغما یعنی بیهوشی است باید احتمال ضربه مغزی بدهد مگر اینکه بوسیله پزشک و یا برك شناسائی پزشکی معلوم شود که بعلت بیماری قند و یا زیادی «اوره خون» و غیره بحالت اغما افتاده است.

برای معالجه ضربه‌های مغزی فوراً باید به پزشک اطلاع داد ، سرعت عمل بسیار مهم و حیات بخش است ، باید مصدوم را در حالت «درازکش» نگاهداشت باید بیک پهلو خواباند در اینصورت ترشحات گلو ، خون ، مواد استفراغ شده و غیره به بیرون خواهد ریخت و از خفگی جلوگیری خواهد شد ، و همچنین زبان بسمت عقب نخواهد افتاد که باعث خفگی شود ، گردن را باید قوسی نگه داشت یعنی چانه و سر را بطرف عقب برد ، اگر

هوا سرد باشد ، باید مصدوم را گرم نگاهداشت . هرگز نباید آب و یا چیز دیگری بدهان مصدوم که در حال بیهوشی است ریخت ، اگر جراحی در سر هست و خونریزی می‌کند باید دستمال و یا پارچه تمیز روی آن گذاشت و فشار داد تا خونریزی بند بیاید ولی باید هوشیار بود اگر کاسه سر در زیر محل خونریزی ، شکسته باشد نباید زیاد فشار داد زیرا ممکن است استخوان شکسته باعث صدمه بیشتر بمغز گردد .

اگر از بینی و دهان بویژه گوش‌ها خون بیاید با احتمال قوی دلیل شکستگی کاسه سر و خونریزی داخل مغزی است .

در اینصورت سر و قسمت‌های دیگر بدن را نباید حرکت داد ، مصدوم را نباید جابجا کرد مگر اینکه ضرورت ایجاب بکند ، مثلاً مصدوم در وسط جاده باشد یا اینکه آمبولانس و یا کسان دیگری که در حمل این قبیل مصدومین تجربه دارند برسند ،

در ضربه‌های مغزی اگر مصدوم مدهوش بعد از مدت کمی بهوش بیاید بازم او را نباید تکان داد ، نباید آب و یا خوراکی بوی داد و باید همینطور در حال درازکش نگاهداشت و بهمان حال ویرا بخانه و یا بیمارستان رسانید و لااقل باید ۲۴ ساعت استراحت کامل نماید .

ناگفته پیداست که علت هر ضربه مغزی خونریزی مغزی نیست و غالباً این حالت با تکان مغز ایجاد میشود ولی اگر توأم با خونریزی داخل کاسه سرومغز باشد مساله خطرناک و جدی است .

حملات صرع یا غشی را نباید با ضربه های مغزی اشتباه کرد ، این حملات بعد از چند دقیقه برطرف شده و بیمار بهوش میآید اگر بعد از ۱۵ دقیقه بهوش نیاید باید پیشکش اطلاع داد .

در جریان حملات غشی کاری به بیمار نداشته باشید ، سیلی بوی نزنید ، آب بصورت وی نپاشید ، انگشت یا چیز دیگری وسط دندانهای او ، بتصور اینکه از زخم شدن زبان جلوگیری خواهد کرد ، نگذارید ، فقط وسائلی را که در اطراف بیمار هست و احتمال زخمی کردن وی در جریان حملات غشی هست ، باید از او دور نمود مانند کارد و سایر وسایل نوك تیز .

شوڪ :

شوڪ بعد از تصادف ، ضربه شدید ، سوختگی -

های وسیع ، دردهای شدید ، و حملات قلبی ، گرما زدگی ، مسمومیت ، افتادن از جایی و یا خونریزی زیاد و غیره ایجاد میشود .

علائم شوڪ :

رنگ شخص پریده است ، نبض تندتر ولی خیلی ضعیف میزند ، قطرات ریز عرق سرد روی پیشانی و کف دستها می نشیند پوست بدن سرد است و گاهی آسیب دیده میلرزد ، گاهی تهوع و استفراغ دارد .

اگر آسیب دیده خونریزی داشته باشد علائم نامبرده شدید هستند و اگر یکی از استخوانهای اعضا شکسته باشد دردهای شدید وجود دارد .

کمکهای نخستین :

رای مواظبت و کمکهای اولیه این قبیل اشخاص باید هر چه زودتر علت شوڪ را برطرف نمود مثلاً اگر خونریزی دارد باید خون را بند آورد ، باید آسیب دیده را بحالت درازکش نگاهداشت و سر را پایینتر از تنه و پاها قرارداد مگر اینکه جراحی در ناحیه سرو وجود داشته باشد ، اگر در پاها شکستگی نباشد باید آنها را بالا نگاهداشت تا خون بمغز جریان پیدا کند ، باید روی آسیب دیده پتو یا لحاف کشید و او را گرم نگاهداشت ، اگر امکان داشته باشد از کیفهای آب گرم و تشکهای برقی نیز استفاده نمود .

اگر آسیب دیده مدهوش نباشد باید

قراردهد ، داخل این قوطی باید مقداری پنبه و یا پارچه در اطراف عضو گذاشت و دور تا دور این قوطی را با پارچه یا طناب بست ، باید این تخته‌ها بقدر کافی بلند باشند که محل شکسته را بی حرکت نگاهدارند ، اگر تخته در دسترس نبود میتوان ازمقوای ضخیم استفاده نمود، هرگز نباید باطناب و یا پارچه تخته را محکم فشارداد زیرا ممکن است باعث اختلال در جریان خون شده و در نتیجه عضو را فاسد نماید ، پس از بستن عضو شکسته بشرحی که ذکر شد میتوان آسیب دیده را براحتی جابجا کرد .

اگر احتمال می‌رود که در ناحیه ستون فقرات شکستگی هست هرگز نباید آسیب دیده را نشانند بلکه باید او را بروی شکم خوابانید و حتی برای حمل به بیمارستان نیز نباید او را در حال نشسته در داخل اتومبیل قرارداد و در هر حال او را در حال خوابیده بر روی شکم حمل نمود ، اگر وسیله‌ای نبود باید يك لنگه در و یا تخته پیدا کرد و برای حمل مصدوم بکاربرد.

نباید چنین مصدومی را دروسایط نقلیه روی صندلی گذاشت ، اگر آمبولانس نبود و ناچاریم مصدوم را باوسایط نقلیه دیگر به بیمارستان برسانیم باید او را در کف اتومبیل در حال خوابیده بروی شکم حمل نمود . کلیه احتیاطات برای اینست که مغز

مقداری چای و یا شربت گرم بوی خورائید اگر درد شدید باشد هر نوع مسکن که در دسترس باشد باید بوی داد اگر هیچگونه مسکن نباشد باید دست آسیب دیده را گرفت و باوتلقین نمود واطمینان داد که چیز مهمی نیست و به زودی حالش جا خواهد آمد ، ناگفته پیداست که اگر کسان بیمار دست و پای خود را گم کنند و در حال اضطراب باشند ، و این اضطراب و نگرانی را آسیب دیده درک کند چقدر خطرناک است بنا براین باید اطرافیان بر اعصاب خود مسلط باشند و جز تسکین و دلدادی کاری نکنند که باعث تشویش آسیب دیده بشود .

کسی را که در حال شوک است باید هر چه زودتر به بیمارستان رساند ، بویژه اگر خونریزی داشته باشد ولی در حمل بیمار هرگز نباید عجله کرد و دست و پاچه شد زیرا ممکن است هنگام حمل ناراحتی‌های تازه بوجود بیاید و حالت شوک و بیحالی افزون‌تر شود و از طرف دیگر اگر استخوانی شکسته باشد با حرکت دادن وی ممالاتی ممکن است به رگها و اعصاب ناحیه شکسته فشار وارد شود و چه بسا که باعث قطع آنها گردد، بنا براین آسیب دیده را که در حال شوک است و شکستگی سخت دارد نباید حرکت داد مگر اینکه وسایل لازم فراهم شود . بهتر است بچهار سمت عضو شکسته تخته گذاشت بطوریکه این تخته‌ها مانند قوطی عضورا در داخل خود

اطلاعات کافی از تشریح استخوانها و عروق و اعصاب و همچنین تجربه و تبصر کافی لازم است ، بستن استخوان با بستن بار هیزم فرسنگها فاصله دارد در اینجا با جسم زنده و عروق و اعصاب سروکار هست ، چه بسا عضو هائی که در اثر معالجه اشخاص نادان بقطع عضو منجر شده است !!

امروزه باید از وسایل جدید در تمام رشته های پزشکی بویژه شکستگیها استفاده نمود ، همچنانکه کسی امروزه با کالسکه یا اسب فی المثل از جائی به جای دیگر مسافرت نمیکند بلکه از وسایل جدید مثل هواپیما و اتو-مبیل استفاده میکند ، در معالجه شکستگیها و در رفتگی ها نیز باید از تکنیک و وسایل جدید اعلم از عکسبرداری طبی و وسایل بیهوشی استفاده کرد.

حرام صدمه نیبند زیرا مغز حرام یا «نخاع شوکی» در وسط ستون فقرات قرار دارد و در اثر بی احتیاطی ممکن است استخوان شکسته ستون فقرات بمغز حرام صدمه برساند در اینصورت مصدوم عاقبت خوشی نخواهد داشت .

نباید در معالجه شکستگی دخالت نمود :

در شکستگی ستون فقرات و سایر اندامها ، کمک بمصدوم نباید از حد کمکهای نخستین تجاوز نماید و بمعالجه برسند ، زیرا معالجه شکستگی امروزه : _____ پیشرفت پزشکی و وسایل و فنون جراحی منحصرأ از وظایف جراح است و اشخاص دیگر بهیچوجه حق مداخله در این امور ندارند ، برای جابجا کردن و بستن شکستگی

الحدة ضرب من الجنون لان صاحبه يندم وان
لم يندم فجنونه مستحکم .

عصبانیت نوعی از دیوانگی است زیرا دارنده چنین حالتی (بزودی) پشیمان می شود ، و اگر پشیمان نگردد ، (نشانه آنت که) دیوانگی او ریشه دار است .
از سخنان حضرت امیر مؤمنان علیه السلام